

ISSN-0352-5724 | UDK 80/81(082)

ЗБОРНИК

МАТИЦЕ СРПСКЕ
ЗА ФИЛОЛОГИЈУ И ЛИНГВИСТИКУ

LXI/1

НОВИ САД
2018

Serbica Iaponica. Дојринос јапанских слависта српској филологији.
Нови Сад: Матица српска – Sapporo: Slavic-Eurasian Research Center,
Hokkaido University – Београд: Завод за уџбенике, Вукова задужбина,
2016, 348 стр. (= Студије о Србима 22 / Slavic-Eurasian Studies 31)*

Књига о којој је овде реч представља нови, двадесет други по реду, наслов у едицији „Студије о Србима”.¹ Стога је, осим саму по себи, ваља посматрати и у оквиру низа коме припада.

Серија је покренута пре готово три деценије у окриљу Матице српске, а реализована у сарадњи са још неким издавачима. Има за циљ да „приближи нашој јавности достигнућа страних слависта и да помогне нашој науци да их уврсти у фонд својих знања”. Другим речима, намера је била да се домаћој јавности, преведено на српски и обједињено у корицама појединачних књига, представи оно што је о Србима – на тему филологије у најширем смислу² – објављивано ван ове земље (у различитим часописима и/ли зборницима, некад и као књига за себе), а из пера угледних колега из Немачке, Аустрије, Енглеске, Америке, Данске, Русије, Пољске, Мађарске – а сада и Јапана и Финске.

Ове истинске дарове страних научника који се баве нашим језиком и књижевношћу, њихове радове и књиге које драгоцено допуњују оно што су остварили домаћи истраживачи, требало је само, односно „само”, превести на српски језик и објавити. Гледано из данашње перспективе, едиција „Студије о Србима” представља својеврстан подухват – како њених уредника, који су током последњих тридесетак „мршавих година” успевали да нађу издаваче и специфично компетентне преводиоце, тако и тих преводаца. По правилу су то бивали лингвисти, и сами везани за тему или аутора чије су дело преводили – који или нису могли да се оглуше о молбу уредника или нису успевали да пренебрегну сопствени пијетет према страном колеги, односно његовом делу. Тако данас постоји цела једна библиотека наслова (неки је пореде и са салом пуном огледала постављених од Земље излазећег сунца до Калифорније), у којима се одсликавају српски језик и књижевност виђени

* Овај текст је резултат рада на пројекту „Етимолошка проучавања српског језика и израда *Етимолошког речника српског језика*” (бр. 178007), који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹ У време када је зборник промовисан (23. марта 2017. у Вуковој задужбини, између осталог и рудиментарном верзијом овога текста), био је то истовремено и последњи наслов, али у међувремену се појавио и следећи: Јуси Нуорлутто, *Језик Јована Сџејућа. Дојринос и стандардног језика код Срба*. Нови Сад – Београд, 2017.

² Вероватно је само случај заслужан за то што је временом у серији успостављена пуна равнотежа између језичких и књижевних тема. У том смислу ни овај, 22. наслов у низу (претходе му 10, а следи једна монографија изричито посвећена језику), не мења овај однос, будући да садржи и лингвистичке радове и оне из теорије књижевности.

очима читаве плејаде страних слависта, од давно покојних до наших савременика и пријатеља. Објављеним преводима, осим што се нама самима отварају нови видици и нуде нови садржаји, «уједно се ... ова средина одужује ауторима, нашим пријатељима и амбасадорима разумевања» (из речи уредника на почетку серије – текст на полеђини сваке књиге).

Зборник *Serbica Iaponica* колективно је дело пре свега дванаест аутора у њега уврштених радова (за њихова имена в. ниже, испред наслова сваког чланка), али исто тако и његових уредника, Мотокија Номађија и Миливоја Алановића³ – а у знатој мери и преводилаца (Далибора Кличковића и Дивне Тричковић).⁴ Сви су они, након иницијативе коју је још 2008. године покренуо тадашњи уредник едиције „Студије о Србима”, академик Предраг Пипер, а уз подршку и разумевање актуелног уредника, академика Милорада Радовановића, дали велики допринос у напору да се наша средина упозна са научним резултатима јапанске серб(окроат)истике.

На почетку зборника налази се **П р е д г о в о р** уредника (стр. 5–19) који чине два неједнака дела: први део на неколико страна доноси изузетно информативан, и за нашу средину драгоцен, преглед околности настанка и развоја серб(окроат)истике / србистике у окриљу ширих славистичких, изворно русистичких, студија у Јапану. Преглед кључних имена посленика на том пољу уредник смешта у три генерације научника. Првој припадају следбеници оца јапанске славистике, Шоиђија Кимуре. То су зачетници истраживања јужнословенских језика и култура у Јапану, почасни професор Универзитета у Токију и Универзитета Хокаидо, Шигео Курихара и почасни професор Универзитета у Токију, Ђун-ићи Сато. Осим ове двојице свестраних слависта, велико интересовање за српско-хрватски акценатски систем гајили су и истраживачи општелингвистичког профила, нпр. Широ Хатори који је, полазећи од начела фонолошке теорије коју је сам развијао, наш акценатски систем поредио са јапанским – што је била последица његовог дружења, преко Романа Јакобсона, са Павлом Ивићем. Истом се темом, мада у оквиру својих општелингвистичких интересовања, интензивно бавио и слависта и индоевропеиста Такао Камијама, бечки ђак и потоњи професор Универзитета у Осаки. Готово истој генерацији слависта припадају и Јуми Накађима, почасни професор Универзитета Хитоцубаши (иначе први македониста у Јапану, али истовремено новосадски ђак – код проф. Павла Ивића и проф. Милке Ивић) и Кеико Митани, професор Универзитета у Токију (данас вероватно најзначајнији слависта у Јапану, која је уз два доктората – један загребачки и један токијски – изградила и репутацију угледног преводиоца српских писаца, нпр. Павића и Селимовића). Као другу генерацију уредник представља истраживаче изван Јапана који су се успешно бавили проучавањем српске књижевности и културе: брачни пар Јамасаки, Кајоко и Хирошија (нашој јавности добро познате професоре Филолошког факултета у Београду) као и Мицијушија Нумана који се, између осталог, бави и рецепцијом српске књи-

³ Из поговора сазнајемо да је одабир радова начинио М. Номађи – те га у даљем току третирамо као главног уредника – док је М. Алановић обавио огroman посао редиговања преведених текстова.

⁴ Ванредни професори на Катеди за оријенталистику Филолошког факултета у Београду. В. и нап. 6.

жевности у Јапану. У најмлађу, трећу генерацију, уредник смешта Ајако Оку, ученицу Нобухира Шибе и аутора прве монографске студије у Јапану посвећене неком српском писцу (*Данило Киш: Писац зранице*. Токио, 2010), као и себе, Мотокија Нوماђија, професора у Евроазијском истраживачком центру Универзитета Хокајдо у Сапороу, који је „инспирисан радовима академика Милке Ивић” почео да се бави славистиком, а након боравка у Београду, под менторством академика Предрага Пипера, и српским језиком у светлу језичке типологије – што га је даље водило ка ареалним проучавањима словенских и балканских језика, а затим и мањинским језицима Словена. Посебно су значајне његове студије посвећене синтакси и семантици посесивности. Нарочити допринос афирмацији србистике у свету дао је зборником радова *Српски језик у очима Истиока и Зајада: синхронија, дијахронија и типологија*, који је уредио заједно са Људмилом Поповић.⁵

У другом делу предговора (стр. 8–19) уредник је укратко представио све радове које је изабрао да уврсти у овај зборник, груписане у четири тематски дефинисана поглавља: *Језик* (шест радова), *Књижевности* (четири рада), *Фолклор* (три рада), *Есеји* (три наслова). И овде ће они бити приказани тим редом.

Поглавље посвећено је з и к у (стр. 23–128) појединачно је највеће – и укупним обимом и бројем наслова, који се могу посматрати са различитих становишта: од укупно шест радова, два се баве историјом језика, три акценологијом, један синтаксом; пола их је први пут објављено још осамдесетих година прошлог века, а половина тек почетком овог миленијума; чак четири су преводи са јапанског, док су само два већ била објављена код нас (од тога један у знатно краћој верзији).

Први је рад Кеико Митани „Синтаксичке одлике словенских средњовековних законика – прилог компаративној синтакси словенских језика” (стр. 23–35, превод рада оригинално објављеног у Јапану 2003) у коме се пореде *Винодолски закон* (из 1288. године), *Душанов закон* (1349–1454) и руски законски документ *Псковская судная грамота* (1397–1467). У анализи текстова истог жанра, и пореклом из приближно истог периода, ауторка се бави облицима предиката и дистрибуцијом речи. Наш материјал („на различитим јужнословенским дијалектима”), као и руски, подвргнути су статистичкој анализи процентуалног учешћа глаголског предиката у укупном броју речи (што је табеларно представљено у три колоне, уз ограду да би евентуалне другачије верзије текстова могле дати и другачије бројчане вредности), а затим се указује на карактеристичне реченичне обрасце у сва три документа. Тако се истиче да се руски језик, за разлику од јужнословенских, одликује губљењем помоћног глагола *быть* у перфекту, који је носио ознаку за време и лице (након чега је време апсорбовано у глаголски придев који је самостално почео да врши функцију прошлог времена). По питању теме дистрибуције и поло-

⁵ На овај зборник (под оригиналним насловом *The Serbian Language as Viewed by the East and the West: Synchrony, Diachrony and Typology*. Sapporo: Slavic-Eurasian Research Center, Hokkaido University, 2015) (= Slavic-Eurasian Studies 28), треба посебно скренути пажњу – иако је убрзо по публикавању био промовисан на Филолошком факултету у Београду, а затим и приказан (в. нпр. Рајна Драгићевић. *Јужнословенски филолоз* 71/3–4 (2015): 316–324). Овај значајан резултат плодне сарадње српских и јапанских лингвиста доступан је и на интернет адреси src-h.slav.hokudai.ac.jp/coe21/publish/no28_ses/index.html.

жаја енклитика, ауторка прво пореди савремено стање у руском с једне, и јужнословенским језицима (sic!) с друге стране, да би се затим усредредила на ситуацију у разматрана три текста – опет у табеларном статистичком прегледу. Тако закључује да се руски, као језик без енклитика, разликује од оних словенских језика који функционалне категорије обједињују градећи групе енклитичких облика управо у специфичној позицији W2.

Други је рад исте ауторке „Дубровник и свет средњовековног Балкана: историјске и литерарне⁶ чињенице у вези са куповином Стона” (стр. 36–57, превод рада оригинално објављеног у Јапану 2004) базиран на проучавању језичких података у три повеље: *Повеља Стефана Душана Дубровчанима* (из 1333. године), затим *Повеља Свјетлана Кошроманића Дубровчанима* и *Повеља Стефана Душана Дубровчанима* (1334), у којима се усредредила на рефлексе старог јата и наставак за локатив јединине мушког и средњег рода. Тако је не само приметила да документи цара Стефана Душана одсликавају тенденцију чувања књижевне традиције црквенословенског језика, већ и дошла до смелог закључка да документи са територије данашње Босне, пошто најверније одражавају локалне језичке одлике, могу бити основ за утврђивање неких културолошких разлика међу данашњим народима на Балкану. Како су оба рада досад била недоступна нашој јавности, занимљиво би било да се наши историчари језика осврну на резултате до којих је К. Митани дошла у својим истраживањима.

Трећи рад отвара читаво потпоглавље чланака посвећених теми која је понајвише занимала јапанске колеге – акцентологији. Ту је рад Шири Хаторија „О прозодемама у српскохрватском језику” (стр. 58–63, превод рада оригинално објављеног у Јапану 1981. године – иначе базираног на верзији претходно објављеној на енглеском језику у Инсбруку 1978). Аутор на нашем материјалу доказује своју „теорију о прозодемама” као базичним фонолошким јединицама, позивајући се истовремено на огромну подударност својих налаза са студијом Јадранке Гвоздановић (будући да обоје основну фонолошку јединицу виде у границама слога: за Ј. Гвоздановић основна прозодијска јединица је слог, док је за Ш. Хаторија то мора, односно две море уколико је слог дуг). Хатори закључује да је слог као основна прозодијска јединица надређен мори, што, по њему, недвосмислено доказује да ранија експериментална истраживања експираторног нагласка нису могла дати очекиване и поуздане резултате. Штавише, укрштањем ових обележја, те још дужине и висине, сматра Хатори, добија се доследан а поједностављен приказ акценатског система (за који он у косим заградама даје фонолошку транскрипцију).

Следи рад Такаа Камияме „Српскохрватски акценат – увод у генеративну фонологију српскохрватских именица” (стр. 64–98, превод рада оригинално

⁶ Овде би вероватно боље пристајао придев *књижевни* (ради се о конкретним подацима који се тичу књижевности). Иако могућност поновног издавања овог зборника није много изгледна, за случај да се то ипак догоди, ваља указати на још неке омашке у преводу који би у том случају требало исправити: нпр. „[закон] ... има *чланке* написане по сличној структури” (уместо: *чланове*, в. стр. 25); „... у роману *Чудесна гора* Томаса Мана” (уместо оваквог превода нем. *Der Zauberberg* – иначе уобичајеног у Хрватској – у српској средини је роман одавно познат под насловом *Чаробни бреџ*, в. стр. 148); „Вук ... све познатији међу германским интелектуалцима” (уместо: *немачким*, в. стр. 225).

објављеног у Јапану 1988) у коме он, полазећи од начела Пола Гарда (а на корпусу ограниченом на речи које је Јосип Матеших⁷ одабрао као репрезентативне за одређену парадигму) покушава да смањи броја типова именичких деклинација, тако што је акценатски запис битно поједноставио на основу акценатске транскрипције стања пре повлачења акцента. Постављена правила, углавном заснована на увођењу фонема без гласовне вредности (које, на пример, утичу на дужење акцентованог слога), примењују се по строго утврђеном редоследу. Камиијама је тако успео да на основу 6 основних и 5 селективних правила објасни 72 Матешихеве акценатске парадигме. Притом се одступања од правила тичу првенствено вокатива (за који је тешко утврдити општији акценатски модел).

Последњи у овом тематском низу јесте рад Јуми Накајиме „О перцепцији српскохрватских акцената на основу јапанског језичког осећања” (стр. 99–110, претходно објављен у *Зборнику Мајице српске за филологију и лингвистику* 34/1 (1981): 151–163) у коме је она, полазећи од модела приказа јапанских акцената, изнела своједобно нов начин приказивања српскохрватског акцената, који прати само његову тонску линију а не и динамичку. Ту се као кључни резултат наметнуо закључак да је високи тон најчешћи корелат акцента – истина, базиран на субјективној перцепцији аутора коме је матерњи језик јапански, и информатора који је изворни говорник са терена Војводине.

И најзад, ту је рад Мотокија Номаћија „Посесивни перфекат у српском језику (с освртом на друге словенске језике)” (стр. 111–128, у основној верзији објављен у часопису *Наш језик* 37/1–4 (2006): 43–51, али сад пред собом имамо битно допуњену верзију састављену специјално за ову прилику) у коме се ситуација са посесивним перфектом у српском језику пореди са стањем у другим словенским језицима (македонском, пољском, кашупском, словеначком). Наводећи типолошка обележја ове категорије, граматичка и семантичка, аутор утврђује да је у српском језику у питању слабо граматикализован облик који ваља карактерисати као синтагматски спој са резултативним значењем и посесивном оријентацијом. Даље се осврће на перспективе развоја посесивног перфекта, као и на стање у српским дијалектима – нарочито у онима на граници са македонским говорима, који се морају испитати како би се објаснило порекло и природа ове категорије у српском језику.

Следеће по реду, као и по обиму (стр. 131–221), јесте поглавље посвећено к њ и ж е в н о с т и. Од укупно четири рада, два се баве делима појединих писаца, а два компаративним српско-јапанским темама.

Први је рад Шигеа Курихаре „Структура приповедака и дух приповедача – једна особеност Андрићеве књижевности” (стр. 131–137, превод рада првобитно објављеног у Јапану 1983) са анализом пет Андрићевих припове-

⁷ У питању је монографија *Der Wortakzent [recte: Wortakzent] in der Serbo-Kroatischen [recte: serbokroatischen] Schriftsprache*. Heidelberg, 1970). Иако у радовима овог зборника у принципу нема много библиографских јединица (поједини су чак потпуно без библиографије), у њима се повремено поткрадају штампарске грешке (лакше препознатљиве у нашим и немачким или енглеским насловима него у транслитерацији јапанских), уз још неке ситне недоследности, нпр. у редоследу којим се наводе издавач и град (в. нпр. стр. 98, тамо такође Ivić, P. (1973). *The place of prosodic [recte: prosodic] phenomena...*). У вези са литературом пада у очи и детаљ који се не тиче техникалија већ суштине: међу референцама се среће јако мали број наслова објављених код нас.

дака (*Труј, Чаща, У воденици, Шала у Самсарином хану, Проклејша авлија*) у којима стари фра-Петар своје лично искуство преноси младићу, у чијем се лику вероватно крије алтер-его самог Андрића (чије занимање за књижевна спремишта фрањевачких манастира Курихара тумачи не религиозним покривима већ снагом приповедачког инстинкта).

Други је рад Ајако Оку „Између поезије и прозе: О *Мансарди* Данила Киша (стр. 138–155, превод рада првобитно објављеног у Јапану 2007) у коме се указује на два аспекта *Мансарде*, поетски и прозни, отелотворена у миту о Орфеју и мотиву Дон Кихота, који се преплићу у пишчевој немоћи да раздвоји свест романописца од свести песника (јер у прози истражује суштину језика, а у песми сам живот).

Трећи је рад Кајоко Јамасаки „Српска авангарда и јапанска поезија” (стр. 156–169, првобитно објављен на српском језику у часопису *Филолошки преглед* 31 (2004): 69–81) у коме ауторка маркира заједничке елементе и разлике у развоју српске и јапанске авангардне поезије, обележене различитом хронологијом и хијерархијом утицаја светских трендова: док је прва под доминантним утицајем немачког експресионизма (уз елементе дадаизма, француског кубизма и руског конструктивизма), другој у основи леже дадаизам и руски и италијански футуризам. У обе књижевности авангарда је померила песнички дух и форму мешајући различите уметничке медијуме и напуштајући европоцентричност културе и књижевности – што се у српској авангарди огледа и у развијању интересовања за Далеки исток, посебно за кинеску и јапанску поезију, нарочито код Милоша Црњанског и Исидоре Секулић.

Последња у овом поглављу јесте студија исте ауторке „Компаративни опис јапанских и српских авангардних часописа” (стр. 170–221, првобитно објављена на српском језику у часопису *Зборник Мајице српске за књижевност и језик* 51/1–2 (2003): 321–367) посвећена проучавању паралелних појава у јапанској и српској авангардној књижевности. Компаративна и типолошка анализа базирају се на по два часописа из сваке средине: јапанским *Црвено и црно* и *Маво*, и српским *Пушјеви* и *Сведочанства*. Параметри за поређење су прокламовани програми, начин уређивања, профил објављиваних књижевних дела – како оригинала тако и превода. Док на јапанској страни доминирају нихилистичка естетика и тежња ка космополитизму, у српској средини су се наметнуле теме ослобађања од прошлости и раскида са традицијом, а често и путовања или упознавања туђине.

Наредно поглавље зборника, насловљено са *Фолклор* – а заправо посвећено народној књижевности – садржи три рада једног истог аутора, Шигеа Курихаре.

У првом раду „Српска народна песма *Хасанагиница*” (стр. 225–237, превод рада првобитно објављеног у Јапану 1972) аутор прво представља историјску позадину изванредно доброг пријема на који су у Аустрији и Немачкој код великана књижевности и филолошке науке – Копитара, Грима, Гетеа, Ранкеа – наишла Вукова дела, као и он лично. Потом прати судбину *Хасанагинице*, од Фортисовог записа до Гетеовог превода на немачки (а отуд даље и на друге европске језике), да би се затим посветио самој песми, за коју држи да се „разликује од осталих српских народних песама и не налазимо ниједну другу која би се с њом дала упоредити”.

У другом раду „Увод у истраживање словенских народних епских песама” (стр. 238–266, превод рада првобитно објављеног у Јапану 1989), аутор на материјалу српских и бугарских народних песама прати како се развијао отклон митског Краљевића Марка од његове историјске личности да би, након поређења одлика епског јунака у традицијама два народа, установио сличности и разлике између „српског” и „бугарског” Марка Краљевића. Анализи су подвргнуте српске песме *Краљевић Марко и браћу му Андријаци*, *Краљевић Марко и Муса Кесеџија*, *Марко Краљевић и Мина од Косџура* и *Смрт Краљевића Марка*, чији мотиви се чак повезују са некима у руским биљинама *Иља Муромец* и *Славуј разбојник* и *Иља Муромец* и *Светиџор*.

Трећа студија „Ослободитељи од змајева и змајевити јунаци – компаративно истраживање руских и јужнословенских народних јуначких епских песама” (стр. 267–313, превод рада првобитно објављеног у Јапану 1978) посвећена је упоредно-историјској анализи народних епских песама источних и јужних Словена: руске биљине *Добриња и змај* (у чак више десетина варијанти) и српских јуначких епских песама *Царица Милица и змај од Јасџрејца* и *Секула се у змију њрејвориио*. Аутор закључује да, уз све подударности митских представа о змају и убијању змаја у руској и српској традицији, постоји и битна разлика: «у руским биљинама „змај који бљује ватру” (или „огњени змај”) трансформише се у песнички симбол паганских богова који одумиру, док је у јужнословенским народним епским песмама постао основа предања о митској глорификацији појединих историјских личности као змајевитих јунака.»

Последње и најкраће поглавље, насловљено *Есеји*, обухвата теме културних веза и књижевности, односно рецепције превода и осврта на „муке преводачачке”.

Први је текст Казуа Танаке „Културне везе Јапана и Југославије” (стр. 317–325, превод есеја првобитно објављеног у Јапану 2007), посвећен историјату културних али и политичких дешавања између два народа⁸ – што је драгоцен приказ оквира и темеља за потоњи развој интересовања јапанских научника за наш језик и књижевност.

Други је троделни текст Мицујошија Нумана „Приказ трију романа Данила Киша преведених на јапански језик” (стр. 326–330, превод текстова првобитно објављених у листу *Маинићи шинбун* 24. јула 1995, 28. марта 1999. и 13. маја 2007. године) који садржи релативно кратке али надахнуте приказе Кишових романа који су дотад били преведени на јапански: *Рани јади*, *Енциклопедија мртвих* и *Пецчаник*.

Трећи је текст Хирошија Јамасакија „Узлет у космос (уз јапански превод Његошеве *Луче микрокозма*” (стр. 331–341⁹), својеврсна исповест у којој је аутор описао околности у којима се, заједно са Казуом Танаком, недуго после

⁸ Ту се прате догађаји од првог додељивања српског ордена једном јапанском министру иностраних послова 1894. године, преко кратке путописне забелешке Кенђира Дена о Београду (где је био на пропутовању августа 1896), до отварања дипломатског представништва у Токију 4. фебруара 1924. године, потом конзулата у Осаки 1929, о Бранку Вукелићу, затим о трговинским везама итд.

⁹ Ако је судити по одсуству податка о томе где је први пут објављен, изгледа да је Јамасакијев текст једини прилог који се премијерно публикује у овом зборнику.

завршетка превода *Горско̄ вијенца* подухватио превођења *Луче микрокозма*, у коме су се њих двојица држали истих начела: „да се српски десетерац преводи у четрнаестерац, да превод буде „стих за стих”, и да језик буде старо-јапански из оног времена када је Његош живео и стварао”.

Већина радова у зборнику *Serbica Iaponica* дела су филолошке науке, потекла из пера свестраних слависта, лингвиста и проучавалаца књижевности – осим неколико есеја који заокружују ту слику, дискретно додајући и неке личне ноте.¹⁰ Све то оставља дубок утисак о студиозности и ширини дијапазона интересовања представника једне велике нације, са изузетном културном традицијом, за нашу језичку проблематику и за дела наших најбољих писаца, чију су вредност непогрешиво препознали.¹¹

На крају није надомет нагласити да је књига која је пред нама другачија од свих претходних у серији „Студије о Србима”. Она је јединствена по неколико основа.

Једина је која носи латински наслов – лапидаран и речит у исто време.¹²

Једина није ауторска збирка него представља зборник радова више аутора. Па опет, она носи ауторски печат јер је резултат личног избора – како сазнајемо из Предговора – свог уредника, проф. Мотокија Номаћија.

Једино ова књига за суиздавача има иностраног партнера, и то таквог као што је реномирани Slavic-Eurasian Research Center са универзитета Хокаидо из Сапораа. Како истовремено носи и број 31 њихове серије издања *Slavic-Eurasian Studies*, реално је очекивати да ће видљивост овог зборника у научној заједници бити већа него да је у питању само наша, домаћа публикација. Можемо се надати да ће захваљујући овој, 22. по реду књизи у серији „Студије о Србима”, и све остале монографије, претходне и наредне, лакше наћи пут до што ширег круга читалаца ван граница наше мале земље.

Јасна Влајић-Појковић

Институт за српски језик САНУ

Етимолошки одсек

Кнез Михаилова 36, 11000 Београд, Србија

jasna.vlajic@isj.sanu.ac.rs

¹⁰ Тако провејава и сентимент, нпр. када Х. Јамасаки открива да му је, пошто је изразио бојазан да их у превођењу *Луче микрокозма* чекају огромне тешкоће, К. Танака одвратио „... у шали: „Када смо преводили *Горски вијенац*, терао си ме на Ловћен, као на исходиште пева, сада хоћеш да ме одведеш у космос!” Као што сам се прибојавао, рад на превођењу *Луче микрокозма* се одужио и трајао четири дуге године. Не дочекавши штампање књиге, Танака је марта 2007. године сам отпутовао у космос. Слава му!” Дирљива је и чињеница да је М. Нумано, у приказу превода Кишове *Енциклопедије мртвих* објављеном 28. марта 1999. године, поменуо како је управо почело НАТО бомбардовање [Савезне републике] Југославије.

¹¹ И поред агилности српских јапанолога, барем засад је тешко замислило да пандан овом зборнику, хипотетични *,*Iaponica Serbica*”, буде објављен у Јапану.

¹² Мада небитан, упадљив је детаљ да једино њен хрбат има исписан тај наслов – сви остали су бели.